

Socialstyrelsen redo ompröva föreskrifter om Rh-immunisering

Med anledning av Medicinsk kommentar i Läkartidningen 8/98 om Socialstyrelsens föreskrifter om Rh-immunisering vill jag göra följande kommentar.

Föreskrifterna och de allmänna råden (SOSFS 1997:9) om profylaktisk behandling mot uppkomst av RhD-immunisering har tillkommit efter ett HSAN-ärende 1993. Två läkare hade då anmälts för sin handläggning av en komplett spontanabort i tidig graviditet. Instrumentellt ingrepp gjordes inte på patienten och läkarna underlät att blodgruppera patienten. De gav inte heller profylax med antiD-injektion enligt då gällande föreskrift SOSFS 1987:17. Läkarna hänvisade till den praxis som rådde vid kliniken att inte blodgruppera eller ge Rh-profylax vid tidig komplett spontanabort, då instrumentell utrymning inte utfördes.

Enligt yttrande i ärendet från två vetenskapliga råd rådde vid den tiden samma praxis vid ett flertal av landets

kvinnokliniker i strid mot Socialstyrelsens föreskrift. De vetenskapliga råden bedömde dock att risken för immunisering vid komplett tidig spontanabort var så obetydlig att det fanns skäl att ändra föreskrifterna i enlighet med uppkomsten klinisk praxis.

Översyn genomfördes

Socialstyrelsen uppdrog åt docenten Göran Rybo och chefsöverläkaren Lisbeth Messeter att genomföra en översyn av föreskrifterna. Ett förslag till reviderade föreskrifter sändes i juni 1996 på remiss bl a till följande professionella instanser: Svensk förening för transfusionsmedicin; professor Claes Högman; Svenska Läkaresällskapet (sektionerna för klinisk immunologi och obstetrik och gynekologi); Regionblodcentralernas samarbetsgrupp; Läkemedelsverket; överläkare Ingemarsson; docent Ulf Hanson; professor Berndt Kjessler.

En sammanvägning och bedömning av remissinstansernas synpunkter utgjorde grund för Socialstyrelsens utformning av de nya föreskrifterna och allmänna råden. Den nya kunskap som presenteras av författarna kommer Socialstyrelsen att ta upp med berörda specialistföreningar för värdering och bedömning.

I den medicinska kommentaren framhåller författarna att den medicinska expertis som anlitas borde vara namngiven i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Detta har tidigare skett i vissa sammanhang. I enlighet med gällande bestämmelser om utfärdande av författningar anges numera inte anlitate experter i författningstext. Om det uppstår behov av att få veta vilka experter som medverkat kan uppgift om detta lätt erhållas från Socialstyrelsen.

Per G Swartling
medicinalråd, Socialstyrelsen

Varför fly in i böckernas värld?

Det Lars Werkö och Lars Erik Böttiger skriver hör vanligtvis till det mest underhållande som står att läsa i Läkartidningen. Utmärkta sammanfattningar för den stressade kliniker som inte hinner vara mycket mer än just kliniker. Deras senaste alster har dock retat mig och några kolleger. Lars Werkö tycker att alla som arbetar inom sjukvården obligatoriskt skall läsa Simone De Beauvoirs bok *Avled stilla*. Lars Erik Böttiger anser att Alexander Solsjenitsyns *Cancerkliniken, sovjetisk sjukvård på 50-talet*, beskriver dagens situation inom svensk sjukvård. Dessa båda inlägg är beklämmande och förolämpande för oss som arbetar nära patienter i dagens sjukvård.

Jag skulle vilja uppmana alla som jobbar inom svensk sjukvård att, i stället för att som Werkö och Böttiger läsa sig till hur patienterna har det, sätta sig på sängkanten och lyssna på sina sjukaste patienter. Vi som arbetar i sjukvården kan lära oss mycket mer av våra patienter, deras anhöriga och egna upplevelser än genom att fly in i böckernas värld.

Svensk sjukvård hör till den bästa i världen. Vi kan bota sjukdomar som var obotliga när Werkö och Böttiger var verksamma som läkare. Det finns idag relativt gott om personal, patienterna och anhöriga får en adekvat och ärlig information om prognoser och risker. Det råder en kamratlig stämning. Patienter och anhöriga får ett värdigt omhändertagande i livets slutskede.

Det har hänt mycket inom svensk sjukvård sedan Werkö och Böttiger övergav patienterna till förmån för läkemedelsindustrin. Vi som jobbar nu är stolta över vad vi kan åstadkomma. Vad har vi som jobbar i sjukvården idag att lära av Werkö och Böttiger? Den som har tid och krafter över kanske orkar läsa *Cancerkliniken* eller *Avled stilla* som historiska dokument om hur det var vid de medicinkliniker där Werkö och Böttiger var föredömen i en hierarkisk sjukvård som försvann i Sverige för cirka 20 år sedan.

Olle Ringdén
cancerläkare,
professor/överläkare,
Huddinge sjukhus

Kommentar

När Läkartidningen inbjudit läkare som Lars Werkö och Lars Erik Böttiger att bidra till serien »Inspirationskällan» har vi tagit för givet att alla läkare lär sig mycket genom att lyssna på patienter och anhöriga. Skönlitteratur är givetvis endast ett komplement, men något som kan vidga perspektivet, kanske särskilt för medicine studerande och yngre läkare som inte har den erfarenhet som Olle Ringdén ger uttryck för.

Serien »Inspirationskällan» är inte avsedd att vara en kurslista med lästväg, utan att väcka läslust. Karolinska institutets beslut att inrätta en professur i humanistisk medicin är ett tecken på att många är intresserade av en utveckling i den riktningen. Det vore synd om läkare inte hade tid och krafter över för att läsa skönlitteratur, med eller utan medicinsk anknytning. Att som Olle Ringdén bli provocerad av vad man läst kan också vara berikande.

Red.